

Niet God, maar boodschappers zwijgen

Het grote zwijgen van God staat volgende week centraal op een symposium. Met boek.

WIM SCHRUIJVER

De schrijver Jan Siebelenk is een van de sprekers op het symposium 'Het Zwijgen van God', vrijdag in de Universiteit Utrecht. „Het zwijgen van God. Dat is misschien wel mijn grootste angst”, heeft hij eens gezegd.

„Het zwijgen van God is een vaak terugkerend thema in het hedendaagse denken”, schrijven Marjo Korpel en Johannes de Moor in het boek 'De zwijgende God' (Skandalon in Vught), dat vrijdag wordt gepresenteerd.

Het is de bewerking van de eerder dit jaar verschenen wetenschappelijke studie 'The Silent God' van De Moor, emeritus hoogleraar Semitische talen en culturen van het Oude Nabije Oosten aan de Protestantse Theologische Universiteit en Korpel, universitair hoofddocent Oude Testament in Utrecht. Korpel is oud-predikant van de Protestantse Gemeente te Koudum en, zoals dat heet, als predikant met bijzondere opdracht nog altijd aan die kerk verbonden.

Het oude, rotsvaste geloof in het spreken van God, met name via de bijbel als Woord van God, is in naoorlogse jaren verdwenen, constateren ze. „Wat dan overblijft is vaak niet meer dan 'ietsisme, geloof dat er aan de overzijde van deze werkelijkheid toch wel 'iets' moet zijn.” Het levert grote vragen op. „Waarom houdt hij zich stil als de mensheid door rampen getroffen wordt? Waarom blijven zoveel hartstochtelijk gebeden onverhoord?”

Het beeld dat je in moderne literatuur, media en ook theologie is, zeggen de twee, is dat van een God „die zou hebben gesproken in bijbelse tijden, maar nu voor altijd zwijgt”. Maar dat is volgens hen niet het geval. Het aantal plaatsen in de bijbel waar het zwijgen van God wordt vermeld, zinkt in het niet bij het aantal keren dat God spreekt, aldus de auteurs.

Korpel en De Moor komen tot een andere conclusie. „Zeggen dat God zwijgt, komt erop neer dat zijn boodschappers - engelen of mensen - niet in staat zijn te spreken in zijn naam. In onze tijd lijkt dat in toenemende mate het geval te zijn.”

En het gaat ook om de hoorder. „Als een goddelijke oorsprong wordt geclaimd voor bepaalde berichten of gebeurtenissen, berust het voor waar houden daarvan altijd op geloof.” Het getuigenis van een gelovige over Gods spreken kan worden verworpen,

Op het schilderij van Saftleven reageren herders en kinderen verschillend op de goddelijke boodschap van de engelen.

maar mensen kunnen ook van hetzelfde verschijnsel een totaal andere interpretatie geven. Of ervan zeggen dat het nooit zo gebeurd is.

Ter illustratie noemen de schrijvers het schilderij van de zeventiende-eeuwse schilder Cornelis Saftleven over de aankondiging van Jezus' geboorte door de

engelen aan de herders. Linksonder ligt er één te slapen en een ander wil wegrennen. En beide kinderen hebben blijkbaar geen interesse. De schilder wilde oegenschijnlijk de uiteenlopende reacties op een engelenverschijning tonen, aldus Korpel en De Moor. „Zelfs wanneer men een ooggetuige hoort die spreekt na-

mens God, dan nog is er gelóóf voor nodig om datgene wat er plaatsvindt te aanvaarden als goddelijke openbaring.”

Als het gaat om Gods willekeur in verband met wat de bijbel zegt over Gods handelen in rampen, komt het erop aan de bijbel goed te verstaan, geloven de auteurs. Bijbelschrijvers wisten bijvoor-

‘Schrijvers van bijbel legden rampen uit als toorn van God’

beeld niet wat moderne mensen van bijvoorbeeld aardbevingen weten. „In bijbelse tijden werden zulke natuurrampen uitgelegd op een manier die toen en daar begrijpelijk was, en wel als daden van goddelijke toorn over wangedrag van mensen.”

Mensen van nu weten de oorzaak van rampen. „Natuurlijk biedt dit weinig troost aan de verwanten van al die honderdduizenden slachtoffers, maar het maakt het lastiger om God te beschuldigen van willekeur en onrechtvaardig zwijgen. En zeker vormt het geen sluitend bewijs voor het niet bestaan van God, dan wel voor zijn afwezigheid.” En: „Als het soms onvermijdelijk is dat onschuldige mensen lijden, dan is God wel de eerste die sprakeloos zal zijn vanwege de pijn en het verdriet en zijn onvermogen er iets aan te doen.”

> www.skandalon.nl